

مستطابق

در سعادتند باب عالی جاده سنده
داره مخصوصه
محل اداره :

افطار :
مسکونه موافق آثار جدیه مع المنوبه
قبول اولنور
درج ابدلین آثار اعاده اولغاز

دین ، فلسفه ، ادبیات ، حقوق و علوم دین باحث هفته لقا رساله در

مؤسسه لری : ابوالملا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

سنه لکی	القی آیلغی	درسه دتده
۶۰	۴۰	ولایاتده
۸۰	۴۰	مملک اجنبیه ده
۸۰	۴۰	

تاریخ تأسیسی :
۱۱ نمر ۳۲۴

در سعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

قیرلادن مقوا بورو ایله کوندریایر سه ستوی
۲۰ فروش فضله آلنیر

در سعادتده پوسته ایله کوندریایر سه ولایات بدلی اخذ اولنور.

عالم اسلامی ارباب برهمنی بارور :

عمومی مؤتمر اسلامی

بی

مسلمانان قونقردسی

بوخصوصده بر چوق سنه لردنبری مطبوعات ونشریات اسلامییه قولاق ویره کلدیکمدن و کندیمده بر آز بو دائردهه چالشدیغمدن قطعات اسلامییهک هر طرفدن برر تورلی ندای نجات چیقدیغنی ایشتمک ممکن دکل ایدی ؛ هر طرفده نهضة الاسلام ، تعالی آناری باش کوستردیکی کوریلور ایدی . هندده میرعلینک «روح الاسلامی» ، مصرده مرحوم شیخ جلال الدین افغانی ایله بونک بیوک شاگردی مفتی محمد عبدک آناری وسائر رسائل معتبردهه تازه جان بولمش فلسفه اسلامییه ؛ ایران روسیه وعثمانلی علماسی وفضلاسی آره سنده نمایان اولان حرکات افکار اقوام مسلمنهک یکی بر دوره ، یکی زمانه کیردیکنی کوسترمکده ایدی .

علمای متقدمین و علمای متأخرینک آثار نافعه لریه ناظره ومطالعه اوله رق علما ونضلاى عصرک آثار و افکارى تظاهر ایتکده ایدی . جمله سنک مطلبی - سلامت وتعالی امتدن عبارت اولدینی حالده نظر و افکارلرینی برلشدیرمک اوزره علما و فضلاى عصردن مرکب بر ندوه عمومینک فائده دن خالی اولیه جنی ۱۹۰۷ سنه سی شعبان المعظمک ۱۱ نده چیقمش ۵۶ نجی نومرولی «ترجمان» ده یازمش ایدم . بویله بر ندوه عمومینک یا که مؤتمر اسلامینک لزومنی سنه مذکوره رمضانده مصردهه ازیاده آچدم . ایلروسنی جناب حق خیرلی ایلوب انسانیت وتمدن میداننده ملتیزى پایدار ایله ، آمین

اسماعیل غصیرنسکی

کونتنتال اولنده مجلس وخطبه لرم

۱۹۰۷ ایلول ، ۱۳۲۵ سنه سی ماه رمضانک ۲۵ نجی جمعه کونی اقشامی ساعت ۹ ده مصر القاهردهه «کونتنتال» اوتل معتبره سنک بیوک سالوننه بش آلتی یوز قادر علما ، امرا ، فضلا ، محررین وادبا واشراف جمع اولمشلر ایدی . مصرک جمله واوروپانک بعض جریده لری طرفدن مخبرلر حاضر ایدیلر . هرکس کلوب یرلشدکدن صوکر کرسی خطابته شیخ علی یوسف چیقوب محرر اسماعیل بکک ترجمه حالندن مختصر خبر ووروب حاضر بولنانلره تقدیم ایتدی جناب شیخک عربجه سویلدیکی خطبه سنک خلاصه سی بودر :

(روسیه ده باغچه سرای بلده سنده ترجمه نشر اولان «ترجمان» غزته سنک صاحبی ومحرری اسماعیل بک افندی زادکان طبقه سنه منسوب بر محرر شهیردر . ۱۸۵۱ ده جوار باغچه سرایده دنیایه کلوب تحصیل ابتدائیه سنی ملی مکتبه ایفا ایتدکدن صوکر روس مکتب حریبه سنده واوروپا سیاحتده کسب کالات ایتمشدر و بعده روسیه نک و آسیای وسطانک اکثر جهتلرینی کزوب احوال دنیایه واقف اولمشلر .

بوندن اوتوز سنه مقدم باغچه سرایده بلدییه رئیس اولوب شهرک اصلاحنه مباشرت ایله مکاتب اسلامییه نک احواله جدی دقت ایتمشدر ولکن مأموریت رسمیه فعالیت کامله سنه مانع اولدیغندن خدمتی ترک ایله محررلکه سلوک ایتمشدر . دفعه دفعه پترسبورغه واروب اوچ سنه قادر دوام ایدن معامله رسمیه دن صوکر باغچه سرایده قسماً روسجه وقسماً ترجمه «ترجمان» غزته سی نشرینه مساعده آلمشدر . اوچ - درت یوز قادر مشتری ایله باشلاوب بتون غیرتتی وبولدینی آچقینی بوایشه صرف ایدرک تدریجاً جریده سنی هر طرفه منتشر ایتمشدر . اصول افاده سی غایت ساده وینکل اولوب یازدقلری هرکجه فهم ایدلمکده در . ۱۸۹۵ و ۱۸۹۶ سنه لری «ترجمان» غزته سی درسعاده ۱۵ و ۱۶ بیک عدد جلب اولدینی معلومدر .

قرانک معتبر قاملیاسنه منسوب بولان زوجیه سی مرحومه زهرا خانم دیار و راحتنی ترک ایدرک «نیت و قلمدن ماعدا مالی اولیان» اسماعیل بک رفیق لکه کلوب غزته نک امور ارسالیه سنه ومخبراته جدی خدمت ایتمشدر که ناشرک مشکلاتنه غلبه چالندینی بلکه مرحومه نک تأثیرات معنویه سی سایه سنده واقع اولمشدر . [بتون مجلس ال اوروب رحمت اوقودی]

غزته تأسیسی ایله برابر اسماعیل بک برده یکی طرزده صبیان مکتبی آچمش ایدی بو مکتبه استعمال اولنان «اصول صوتیه» سایه سنده مبتدی طلبه لک قرق الی کونده بر درجه اوقویوب یازمیه نائل اولدینی کوریلوب اصول تدریسک تجدیدی بو مکتبدن هر طرفه منتشر اولدی . روسیه نک و آسیانک بر چوق ولایتلرندن باغچه سرای مکتبه معلملر کلوب اسماعیل بکک دلالتی ایله «اصول صوتیه» نی کوروب و تحصیل ایدب کیدرلر و بویله جه تسهیل تحصیلی اک اوزاق یرلره نقل ایدرلر ایدی . یکی اصول مکتبلرک مقداری بیکدن آشمشدر ؛ اسکی اصول مکتبلر یواش یواش اصول صوتیه نی قبول ایورلر .

اسماعیل بکک دیگر بر بیوک خدمتی ده روسیه و آسیا ترک لری ایچون عمومی ادبی لسانک اساسنی قویدیغیدر . فون و کالات تحصیلنه ؛ جمعیت خیریه لر تأسیسنه فنی ادبی کتابلرک ترجمه و نشرینه دعوتلری بیوک ثمره لر ویرمشدر . ۱۹۰۵ نجی سنه سی «نیزنی نوو غورود» ده مسلمانلرک اجتماعه غزته سی آلت وکندی رئیس اولمشدر . وبوندن بویله روسیه ده «اتفاق مسامین» حزبنک وجودیه وبعده دوماده مسلمان فرقه سنک تشکیله خدمتی واقعدر . روسلری سون و معتدل افکارلی آدمدر اوچ قز قزندانلی خانلرک معلملک وقزی خانمک «عالم نسوان» جریده سی مدیره لکی خدمتده بولندقلری نظره آلورسه قاملیا ایله نشر معارفه چالشدقلری تعیین ایدر .

اسماعیل بکک الکتریک ایله متحرک طبع خانه سنده غزته سندن ماعدا کتب فنیه وتدریسیه و اوچ قطعه ده قرآن طبع ایدلمکده در .

[مجلس ال اوروب بیان خوشنودی ایدر]

حضرات! شمالدہ کی قزاندن جنوبدہ کی مصرہ و مغربدہ کی فاسدن شرقدہ کی جاوایہ قدر نظر تفتیش ایلہ باقیلور ایسہ ملل اسلامیدہ آثار تمدن و ارتقادن زیادہ آثار تدنی کوریلہ جکدر .. مدرسہ لر و مکتبلر خراب و بی فائدہ بر حالده در؛ کسب و صنایع محلیہ لر یا منقرض اولمش یا اولقی یولنده در؛ اصناف لر سو نمکده در؛ عالمک تجارتندہ حصہ مزیک آز قالمشدر؛ امور صرافیدہ مدخلمز اولمدینی کبی تجارت بحریہ دن بی بہرہ بولنیورز اوچ یوز ملیونلق بر ملتسک اوتوز واپورلی بر شرکت بحریہ سی، بش ملیون سرمایہ لی بر بانکہ سی موجود دکلدلر!

حضرات! دقت ایدک ... جملہ مزک اسباب تعیشی آنجق بابا اجداددن قالہ طوپراقلرک ویردیکی برکت طبعیہ سایہ سنده در .. ہنر و معرفت ایلہ حاصل ایتدی کمز شی پک آذر .. برکتلی طوپراقلر مز بر چوق شیلر حاصل ایدیور، بونلری عالم بازارلرینہ چیقاروب صائمق دخی الیزدن کلمیور؛ بوندن بویلہ برکتک بر حصہ سنی مالیزی نقل ایدن اجنبی کیچیلرینہ ویرمہ مجبورز! تجارت میدانی اولان آوروپا و آمریکا قاطعہ لر ایزلور آرانلورسہ ہیچ بر بلده سنده مسلمان تاجری بولماز؛ بولندینی تقدیرده مستینا قیلدن اولور؛ شرقلی تاجرہ راست کانورسہ یا ارمیدر، یا رومدر، یا یہودیدر یا ہندو، لکن مسلمان دکلدلر! اشبو مصرده یکر می قدر ہند مغازہ لر و ار؛ کوزل تجارت ایدیورلر اما ہیچ بری مسلمان تجارت خانہ سی دکلدلر! بزم قزانده و باکودہ ہر ملتدن تاجر و مسافر بولنور اما ہندلی یا کہ مصرلی بر مسلمان تاجر کورلماز. ممالک خارجیدہ ایش کورمدمیکمزدن صرف نظر؛ کندی وطنمزدہ دخی عاجز قالیورز. توران و ایرانک، عثمانی و مصرک، مغربک و ہندک تجارت محلیہ سی آلیش ویریشی ینہ اجنیلر اندہ در!

حضرات! «یاغور یاغار ایچرز؛ یردن چیقاریرز» ایلہ بوکون دنیادہ عمر ایتک ممکن ایسہ یارین بویلہ حیوانجہ کچمک ورزق کسب ایتک ممکن اولہ میہ جقدر بو مسکینلک، بو فعالیتسزلک، بو ہنرسزلک بزلری بیترم جکدر! اجنیلر و بالکمز مسلمان خدمہ لر ایلہ حکومت اسلامیدہ لردہ ایش کورہ میورلر «تیور یول، دکر ریختمی، قتال، فابریقہ تأسیس اولہ حق ایسہ اجنبی اوستہ لرینہ، اجنبی مہندسلرینہ محتاج قالیورلر. خلاصہ کلام مغربدہ شہر رباط، شرقدہ شاہ آباد ہپ بر درجہ بر باد؛ ایشکذار لازم اولسہ یارامیور علی، مراد و خداداد؛ کرک اولیور مطلق یا ژورژ یا فردیناند!

حضرات! بر قوم یا ملت اقتدار سیاسیہ سنی و استقلالنی غیب ایتسہ اوت، بیوک یقینیدر، بیوک زیاندر لکن فعالیت کسبیدہ فقدانی ایلہ میدان اقتصاد و تجارتدہ موقعنی غیب ایدرسہ بر دکل اون دفعہ زیاندر و انقراضنک مبادیسدر. عموم اہل اسلامک تأسیفلی بولنہ سبب نہدر؟ معارفسزلک. جہل دینلورسہ۔ بونلرک سببی نہدر سوالی کلیور ملل واقوام افرنجیہ دن صرف نظر بوندن اللی آلتش سنہ مقدم مسلمانلر ایلہ برلکدہ یاشایان، مسلمان عادتلرینہ تابع بولنان

شیخ علی یوسف کرسیدن چکلمسیلہ کرسیہ اسماعیل بک کلور؛ مجلسہ عمومی بر سلام ویرر؛ بتون مجلس ال اوروب خطیبی استقبال ایتدی. اسماعیل بک خطبہ لرینی ترکیہ سویلدی؛ ترجمہ لری عربجہ اوقوندی. برنجی خطبہ سی - «روسہ مسلمانلرینک احوال حاضرہ و حرکات عقلیہ لرینہ» دائر ایدی. ایکنجی خطبہ سی - بلا اجرت تحصیل عمومی ابتدائی نک فرضیتہ و قواعدینہ و صور اجرائیہ سنہ دائر ایدی. روسہ مسلمانلرینہ دائر خطبہ دہ بونلرک احوال اقتصادیہ سندن و حقوقلرندن و مطبوعاتلرندن معلومات ویردکن صوکرہ معارف ملیہ لرندن بحث ایتدیکی صرہ دہ اسماعیل بک. سبیریالی مرحوم حاجی نعمت اللہ، قزانلی مرحوم حاجی احمد واورہ نبوغلی مرحوم عبدالغنی الغفورلرک حمت و فدا کارلقلرینی نقل ایدرک - حضرات، بونلرہ رحمت خدا - دیدیکی ایلہ بتون مجلس کبیر «رحمت، رحمت» نداسیلہ سالونی تیتڑہ تدی. بندہ حیاندہ بولونان حاجی زین المابدین قتیف جنابلرینک فوق العادہ ہمت و فدا کارلقلری و فعالیت ہمتندانہ سی یاد اولونہ رق خطیب فاضل طرفندن «صاغ اولان یاشاسون» دینلکدہ «یاشاسون، یاشاسون» دعای خالصانہ سی تکرار سالونی تیرہ تدی. روسہ مسلمانلرینہ دائر اولان خطبہ یہ زیادہ دقت بیورمش فضیلتلو عالم شہیر سعادتلو لطیف پاشا حضر تلری «ایاغہ قاقوب و مجلسہ خطابا» غایت مؤثر و بلیغ بر نطق ایراد ایتدی. پاشا حضر تلرینک سویلدیکی نطقک مختصر مالی بودر:

- اسماعیل بک جنابلرینک روسیہ مسلمانلری حقندہ ایراد بیوردینی نطقندن غایت مہم ایکی دورلو معلومات آلدق: بری - روسیہ مسلمانلرینک راہ ترقیہ کیردکلری و ایکنجی روسیہ حکومتک مسلمانلر حقندہ کی معاملہ معتدلہ سیہ روس ملتک بونلر ایلہ انسایتکارانہ انسیت و امتزاجیدر. اشبو مجلس و بتون مصر اہل اسلامی نامہ اسماعیل بک کوزل خبرلری ایچون عرض تشکر ایدیورم. روسیہ حکومتہ و بالخاصہ روس ملتہ دین قرنداشلرم حقندہ کی حسن معاملہ لرندن اوتری عرض تشکرات ایدرم.

سعادتلو پاشانک بو نطقی بتون مجلس جانبدن مقبول کوریلوب آلفشاندی. اسماعیل بکک اک بیوک اک مہم اوچنجی خطبہ سی - عموم مسلمانلری اویاندیرمق «نہضۃ المسلمین» ایچون چارہ و اسباب آرانامقدن اوتری مؤتمر اسلامک (مسلمانلر قونغرہ سنک) لزومہ و کشادینہ دائر ایدی، بوکا دائر خطبہ سنک عینی بودر:

«حضرات! عالم اسلامیتک حال حاضرینہ دقت ایلہ باقیلور ایسہ ہر طرفدہ آزمی چوقی افکار اویاندینی کوریلور؛ ہر طرفدہ محرک الافکار غزتہ لرک چیقدقلری و بعض مذاکرہ مجلسلرینک واقع اولدینی ایشیدیلور. بونلر کوزل علامتلردر؛ لکن بوکوزل علامتلرہ آلدانوب غفلت ایتک جائز دکلدلر؛ بلکہ خطادہ، چونکہ غایت کورودہ نوبتدہ قالدیغمزدن تأمین استقبال ایچون پک چوق غیرتہ پک جدی چالیشملر اقتضا ایدہ جکدر.

بویله بر مسئله نك حلی ؛ اسباب تدنیزك كشی ودواسنك ترتیبی بر یا ایکی آدمك اقتداری خارجنده در . بناءً علیه عقل قاصرانه کوره عصرمرك علماسندن فضلاسندن ، ارباب امور وادباسندن مرکب ومتشکل بر جمعیتك بوکا چالشمنه محتاجدر ظن ایدرم یعنی بویله بر مسئله و بویله دردله چاره لر بوانه بیلورسه مؤتمر عمومی اسلامیه یعنی مسلمان قونفره سی اجتهادی ایله وجود بوله بیلور هان شوراسنی عجله جه عرض ایدلم که مسلمان قونفره سی مؤتمر اسلامی دیدیکمدن پان اسلامیزم یا که سیاسی بر اجتماع عقله کلسون ؛ خطبه مك باشندبرو سویلوب کلدیکم تدنی و دوشکوندکه نهایت ویرمك ، ترقی اجتماعیه مزه واقتصادیه مزه یول آچق ایله ترقیات عصریه دن حصه مند اولق آرزوسندن باشقه برشی اولدینی آکلاشامق کرکدر . بناءً علیه مواد سیاسیه دن بحث ایدلامك شرائطی تحتنده مؤتمر اسلامیه دعوت وجمع ایدلمسنی ضروری کورییورم .

حضرات ! اشبو مؤتمر عمومی اسلامیه نك مثلاً بوندن برسنه صوکره درسمعادتده یا که پای تحت ثانی اولان مصر القاهرده اجتماعنه تدارك لازمدر مواد علمیه ومدنیه دن بحث ایدمك بومؤتمرك وجودینه مانع اوله جق سبب یا که بورالردن جنوايه انتقاله محجوریت کوره میورم ... اگر بویله ایسه ، اگر عرض ایتدیکم فکر مناسب ایسه شمیدین بوایشه مباشرت لازمدر . ظن عاجزانمه کوره ابتدای حالده مصر القاهرده علمای کرامدن ، فضلا وادادن « تداركات قومیسونی » انتخاب ایتلی ؛ بوقومیسونیون اجمالاً مؤتمرك پروغرائنه وهر طرفندن مرخصلر دعوتنه ؛ سائر قومیسونیونلر ایله مخابره لره باشلیوب لازم کلن محملره رسماً مراجعتلر ایدر و بویله جه مؤتمر الاسلامی دعوتنه مباشرت ایدیلور . قومیسونیونک کتابته ، مخبراتنه ، اعلاتنه بر مقدار مصارقات لازم اوله جقدر . فقط امینم که آچه جهتی ایسه مانع اولماز ؛ بنده وهر کسده حصه سی ویره جکدر نیم بیلدیکم بوقادار ؛ بافینسی عالم اسلامیت بیلور ؛ اوزون اوزادی باشکزی توتدیم ایچون عفو کزی تمی ایدیورم . « (بتون مجلس بش اون دقیقه لر ال اوروب خطیبی آقشلا دیلر)

تجدید الحیات

یاد ماضی

— مابعد —

تعلق ایتسیله قانون اولور . شو حالده اعتراض اولمقی ایسته نیان تعریف اصول اداره په عائد بر تعریف صحیح در . تخالف قصد و نظر دن

ارمنیلر کرچیلر ، روملر بلغارلر ، یهودیلر یارسلر و بودیلر بزلر ایله بر درجه ده بولندقلری حالده بوکون تمدن وترقیده بزلردن ایلرویه نه ایله ونصل چیقیدیلر ؟

حضرات ! بو حاللری دوشونمایلر ، حاللر چوق آچی وایانج بر حالدر لکن بوکافارشو کوز یومماق ، بو حاللی ستر ایتك جائز دکلدرد ... خطادر ، قصادر ، کنهدر ، بو حاللری ، بودردیمزی ستر ایتك دکل . جاده لرده ، میدانلرده باغروب چاغروب سویلدیلر ؛ یوقلغنی کزلین وار اولماز ؛ دردینی سویلدیان شفا بولماز . دردیمزه ، چاره مزه باقلیلر ؛ عکسی حالده داخلأ چورییه چورییه برکون دوشر جایلور قالورز ، حضرات ! مسئله نك حلی ؛ مرضك دواسنی بندن استمیکز ؛ عاجزلرنده بو قدر بیاسکی وقوت یوقدر ؛ آنجق چوق سنه لردر بو مسئله ایله اوغراشیوزم لکن چاره سی بوله میورم قوم نجیب عربك استعداد مدنیسی و فعالیت اقتصادیه سی تاریخی ایله مثبتدر ؛ قهرمان ترکلرک یتشیر دکلری علمانك وادبانك آثاری ، سمرقندر صدخانه سنك خرابه لری ، بتون آسیایه قانون وانتظام ویردکلری بونلرک دخی استعداد طبیعیه لرینه دالدر . اقوام تورانیه دن اولان فینلاندیلرک و ماچار (ونکر) لرك فعالیت اقتصادیه ومدنیه لری جه ترکلرک استعداد مدنیه لرینه دیکر ره اندر . فارس لرك ایرانیلرک تاریخ وادبیاتلری کذا استعدادلرینه کفیلدر ... دیمك استیورم که عرب ترك فارس وهند اقوام اسلامیه سنك بوکونکی دوشکوندکی خلقت وطبیعتلرندن ایلروکلن بر حال دکلدرد . بویله ایسه فعالیت وتمدن بوللرمزی کسیدین دین مبین اسلام می ؛ خیر ، خیر ! مشرف بواندیمغزدین اسلام ترقی وتمدنک منبعیدر ؛ اولجه کورلمش ترقیمزك بلکه باش سبی و محرکیدر . دینمز بر قانون مقدسدر که « جهل کز چالشکز » « جهل کز او قویکز » « جهل کز تدبیر وصناعت ایله یاشایکز » قاعده لرینی آمردر ؛ بزلر ایسه حاضرده بو اوامر شریفه نك تمام عکسنی ایشلیورز ؛ ایشسنلک ، صناعتسزلق ، نادانلق هب بزده ! حکمت حاللرک بوراسنده در ! اقتصادی دوشکوندکمز فکر وعقل حرکتسزلکی یعنی شرقی عالنده بر فکر وبر اثر وبر ادیب ظهورینه قارشو غرب عالنده یوز فکر ، یوز اثر ، یوز ادیب باش کوستردیکی علاوه اولنورسه حاللرک نه قادار مشکل اولدینی دهاکوزل آکلاشامش اولور . عالم اسلامیتك دوشکوندکنه بر درجه آمریقا قطه سنك کشی سبب اولمشدر ظن ایدرم ؛ شرق وغربك اسکی یول ایله تجارتنده ممالک اسلامیه عمومی کروان سرای ایدی ؛ بیوک استفاده لر ایدیور ایدی . آمریقا کشی دکز تجارتنه ، دکز یوللرینه میدان آچوب ممالک اسلامیه سکته و دورغینلق کتوردی ؛ بونک ایله برابر اوروپاده ماشیناجیلق ترقی ایدوب بزم اسکی اصول تزیاه لرك امتعه سی درجه درجه بازارلردن چکیلوب فابریقه اعمالاتی میدان آلدی ، غلبه چالیدی ؛ بو حاللر انکار اولنماز لکن بزلری ییقان دوشیرن یالکز بو اولماسه کرکدر ، بلکه ده زیاذه سی فناعادتلر مزدن ، اوهام وتورلی خرافاتدن ایلری کلشدر ... بو نیم بر ظنمدر ؛ حقیقت حالی کشفه اقتدارم اولدیفنی یوقاروده دیمش ایدم .